

Om en tilltalad inte kan hittas får denne dömas i sin utevaro men har därefter rätt till en ny rättegång som medger en ny prövning av sakfrågan i dennes närvaro

Denna rätt kan emellertid förvägras den tilltalade om denne avsiktligt undandragit sig lagföring genom att hindra myndigheterna från att underrätta personen om rättegången

Åtal väcktes i Bulgarien mot IR. IR anklagades därvid för att ha deltagit i en kriminell organisation med syftet att begå skattebrott som kan förskylla frihetsberövande påföljd. Han delgavs åtalet personligen och IR angav på vilken adress som han kunde anträffas. Då handläggningen av brottmålet påbörjades vid domstol kunde han emellertid inte anträffas på denna adress, vilket innebar att Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen, Bulgarien) (nedan kallad den hänskjutande domstolen) inte kunde delge honom en kallelse till förhandlingen. Den hänskjutande domstolen utsåg ex officio en advokat som för övrigt inte haft någon kontakt med IR. Eftersom det fanns felaktigheter i det åtal som IR hade delgetts förklarades åtalet ogiltigt. Av denna anledning avskrevs målet från vidare handläggning. Därefter upprättades ett nytt åtal och handläggningen återupptogs. Vid detta tillfälle vidtog man än en gång efterforskningsåtgärder för att hitta IR, dock utan framgång. Den hänskjutande domstolen drog härav slutsatsen att IR avvikit. Den hänskjutande domstolen ansåg att målet under dessa omständigheter kan avgöras trots IR:s utevaro.

För att den tilltalade ska kunna få korrekt information om de processrättsliga skyddsregler som står till buds vill den hänskjutande domstolen emellertid få klarhet i vilket fall i direktiv 2016/343¹ som IR:s situation omfattas av, det vill säga där den tilltalade avvikit efter att ha delgetts det första åtalet men innan handläggningen av brottmålet vid domstol påbörjats.²

EU-domstolen lämnar därvid följande svar. Artiklarna 8 och 9 i direktiv 2016/343 ska tolkas så, att **en tilltalad som behöriga nationella myndigheter trots rimliga ansträngningar inte lyckats hitta, och till vilken nämnda myndigheter av den anledningen inte lyckats överlämna några uppgifter om dennes rättegång, kan bli föremål för rättegång och, i förekommande fall, en fällande dom i dennes utevaro, men den tilltalade ska i sådant fall i princip, efter underrättelse om denna fällande dom, beredas möjlighet att direkt göra gällande sin rätt enligt direktivet till en ny rättegång** eller likvärdigt rättsmedel **som medger en ny prövning av sakfrågan i dennes närvaro. Denna rätt kan emellertid förvägras** nämnda person **om det framgår** av precisa och

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden (EUT L 65, 2016, s. 1).

² Närmare bestämt handlar artikel 8 i direktiv 2016/343 om rätten att närvara vid rättegången. I artikel 8.2 föreskrivs att medlemsstaterna får föreskriva att en rättegång som kan leda till ett avgörande om en misstänks eller tilltalads skuld eller oskuld får hållas i dennes utevaro, om den misstänkte eller tilltalade i rätt tid har underrättats om rättegången och konsekvenserna av utevaro, eller om den misstänkte eller tilltalade, efter att ha blivit underrättad om rättegången, företräds av en försvarare med fullmakt som utsetts av antingen den misstänkte eller tilltalade eller av staten. I artikel 8.4 föreskrivs att om medlemsstaterna tillhandahåller en möjlighet att hålla en rättegång i en misstänks eller tilltalads utevaro, och det inte är möjligt att uppfylla villkoren i punkt 2 i denna artikel eftersom en misstänkt eller tilltalad trots rimliga ansträngningar inte kunnat hittas, får medlemsstaterna föreskriva att ett avgörande ändå kan meddelas och verkställas. I sådana fall ska medlemsstaterna se till att när misstänkta eller tilltalade informeras om ett avgörande, särskilt när de grips, även informeras om möjligheten att angripa avgörandet och om rätten till en ny rättegång, eller om andra rättsmedel, i enlighet med artikel 9. Närmare bestämt föreskrivs i artikel 9 att misstänkta eller tilltalade, om dessa inte var närvarande vid sin rättegång och om de villkor som anges i artikel 8.2 inte var uppfyllda, har rätt till en ny rättegång.

objektiva indicier **att personen** fått tillräcklig information för att känna till att en rättegång skulle komma att hållas mot honom eller henne och denne, **genom avsiktligt handlande och i syfte att undandra sig lagföring, har hindrat myndigheterna från att officiellt underrätta personen om rättegången.**

Domstolens bedömning

EU-domstolen erinrar inledningsvis om att artikel 8.4 och artikel 9 i direktiv 2016/343, som handlar om tillämpningsområdet och räckvidden för rätten till en ny rättegång, ska anses ha direkt effekt. Denna rätt är förbehållen personer gentemot vilka en rättegång har hållits i deras utvaro, trots att villkoren i artikel 8.2 i direktivet inte är uppfyllda. En förutsättning för den möjlighet som medlemsstaterna har enligt direktiv 2016/343 att, när villkoren i artikel 8.2 är uppfyllda, hålla rättegång i den tilltalades utvaro och verkställa avgörandet utan att föreskriva någon rätt till en ny rättegång, är att den berörda personen, efter att ha informerats i vederbörlig ordning, frivilligt och på ett otvetydigt sätt avstått från sin rätt att närvara vid rättegången.

Denna tolkning säkerställer att syftet med direktiv 2016/343 respekteras, nämligen att stärka rätten till en rättvis rättegång i straffrättsliga förfaranden på ett sätt som stärker medlemsstaternas förtroende för varandras straffrättsliga system och så att det går att iakttä rätten till försvar, samtidigt som det förhindras att en person som, trots att han eller hon har underrättats om en rättegång, avstått från att närvara vid rättegången kan, efter att en fällande dom meddelats i personens utvaro, göra gällande att en ny rättegång ska hållas och således okynnesvis hindra effektiv lagföring och en god rättskipning. Vad gäller information om rättegången och konsekvenserna av utvaro preciserar EU-domstolen att **det ankommer på berörd nationell domstol att kontrollera huruvida en officiell handling – vari otvetydigt anges tid och plats för rättegången samt, för det fall den berörda personen inte företräds av en försvarare med fullmakt, konsekvenserna av utvaro – har utfärdats till denna person.** Det ankommer vidare på den nationella domstolen att kontrollera **huruvida denna handling har delgetts i rätt tid, så att den berörda personen, om han eller hon beslutar sig för att delta i rättegången, kan förbereda sitt försvar på ett ändamålsenligt sätt.**

Vad närmare bestämt gäller tilltalade som avvikit, konstaterar EU-domstolen följande. Direktiv 2016/343 utgör hinder för nationella bestämmelser som innebär att rätten till en ny rättegång bortfaller redan av den anledningen att den berörda personen håller sig undan och myndigheterna inte har lyckats hitta honom eller henne. Det är endast om det av precisa och objektiva indicier framgår att den berörda personen – trots att han eller hon officiellt underrättats om att han eller hon har anklagats för att ha begått ett brott och således har vetskap om att en rättegång kommer att hållas – avsiktligen agerar på ett sätt för att undvika att officiellt få information om tid och plats för förhandlingen, som denna person kan anses ha underrättats om rättegången och ha frivilligt och otvetydigt avstått från sin rätt att närvara vid rättegången. Denna situation omfattas av det fall som avses i artikel 8.2 i direktiv 2016/343.³ Sådana precisa och objektiva indicier kan bland annat anses vara för handen när personen med flit har uppgett en felaktig adress för behöriga nationella brottsbekämpande myndigheter, eller inte längre befinner sig på den adress som personen har uppgett. Vid bedömningen av om tillräcklig information tillhandahålls till den berörda personen ska särskilt beaktas dels de ansträngningar som myndigheterna har gjort för att informera den berörda personen, dels de ansträngningar som den berörda personen har gjort för att ta emot denna information.

EU-domstolen preciserar dessutom att denna tolkning iakttar rätten till en rättvis rättegång enligt artiklarna 47 och 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 6 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om

³ Med förbehåll för sårbara personers särskilda behov vilka anges i skälen 42 och 43 i direktiv 2016/343.

giltigheten av en unionsrättsakt. EU-domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127